

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา
สิริโสภาพัฒนาวดี กับการพัฒนาสังคม

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัฒนาวดี
Her Royal Highness Princess Bejaratana

บทนำ

นับเป็นความเศร้าโศกอาดูรอีกครั้งหนึ่ง เมื่อประเทศไทยต้องสูญเสีย สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ตามประกาศสำนักพระราชวัง เรื่อง การสิ้นพระชนม์ ความว่า “สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ได้เสด็จประทับรักษาพระอาการติดเชื้อในกระแสพระโลหิต ณ ตึก ๘๔ ปี ชั้น ๕ ด้านตะวันออกโรงพยาบาลศิริราช ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ แม้คณะแพทย์ได้ถวายเป็นการรักษาอย่างใกล้ชิดจนสุดความสามารถ พระอาการประชวรได้ทรุดลงตามลำดับ และสิ้นพระชนม์ เมื่อเวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๗ นาที วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ รวมพระชันษา ๘๕ ปี

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้มีกระแสพระราชดำรัสถึงสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ในคราวเสด็จพระราชดำเนินลง ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ เวลา ๑๖.๕๕ น. พระราชทานพระราชวโรกาสให้คณะบุคคลต่างๆ ฝ้าฯ ถวายบังคมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ความว่า “...เรื่องแรกเป็นเรื่องโศกเศร้าของบ้านเมือง คือ การสิ้นพระชนม์ของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระราชธิดาองค์เดียวของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ พระองค์นี้ ทรงพระเมตตากรุณาต่อประชาชนชาวไทยมาตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณรัฐบาลที่จะจัดงานพระศพอย่างสมพระเกียรติยศ และขอขอบคุณหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งหลาย ที่ทยอยกันไปถวายบังคม และฟังสวดพระอภิธรรมในงานพระศพอย่างไม่ขาดสาย...”

บทความนี้ จะได้นำเสนอพระกรณานิคุณอย่างใหญ่หลวงของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ต่อการพัฒนาสังคมไทย ตลอดระยะเวลาอันยาวนานและพระชนม์ชีพ เพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงพระเมตตาคุณ พระกรณานิคุณสืบไป

พระประวัติ

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เป็นพระราชธิดาพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี ประสูติเมื่อวันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ณ พระที่นั่งเทพสถานพิลาส ซึ่งอยู่เบื้องหลังของพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน ในหมู่พระมหามณเฑียร พระบรมมหาราชวัง เพียง ๒ วันที่พระองค์ประสูติ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคต เเวลา ๑ นาฬิกา ๔๕ นาที ของวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ณ พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน

เมื่อครั้งที่พระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวียังทรงพระครรภ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระปิติโสมนัสเป็นอย่างพันประมาณ ทรงเฝ้ารอพระประสูติการของพระหน่อพระองค์แรกอย่างจดจ่อ ทั้งยังทรงพระราชนิพนธ์บทกล่อมบรรทมสำหรับสมโภชเดือนพระราชกุมารประกอบเพลงปลาทองไว้ล่วงหน้า

การที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตก่อนเวลาอันควร อย่างไม่คาดคิดมาก่อน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ซึ่งเสด็จขึ้นครองราชย์สืบต่อมา จึงทรงรับเป็นพระราชภาระในการดูแลสืบต่อมา

พระนาม “เพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี” นั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานไว้ในพระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวยังโปรดให้ใช้คำนำหน้าพระนามว่า “สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ” ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ออกคำนำหน้าพระนามเป็น “สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ” และคำนำหน้าพระนามนี้ยังใช้จนถึงปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ ได้ทรงพระอักษรเบื้องต้นโดยพระอาจารย์จากโรงเรียนราชินี เช่น หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุล หม่อมเจ้าหญิงเสมอภาค โสณกุล ครูพิศ ภูมिरัตน ฯลฯ จากนั้น ได้เสด็จไปทรงศึกษา ณ โรงเรียนราชินี (หมายเลขประจำพระองค์ ๑๘๔๗) แล้วจึงทรงศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการกับท่านผู้หญิงศรีนาถ สุริยะ อาจารย์จากโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ณ ตำแหน่งสวนรื่นฤดี ถนนราชสีมา

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๐ พระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี ผู้เป็นพระชนนีทรงเห็นว่าพระพลานามัยของพระธิดาไม่สู้สมบูรณ์นักจึงนำพระธิดาไปทรงพระอักษรและประทับรักษาพระอนามัย ณ ประเทศอังกฤษ ซึ่งในขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จไปประทับอยู่ก่อนการสละราชสมบัติแล้ว ทรงย้ายที่ประทับหลายแห่งตามลำดับ กล่าวคือ ตำแหน่งแฟร์ฮิลล์ เมืองแคมเบอร์เลย์ มณฑลเซอร์เรย์, ตำแหน่งหลุยส์เครสเซนต์ เมืองไบรตัน มณฑลซัสเซกซ์ และตำแหน่งโดกโรด (บ้านรื่นฤดี) เมืองไบรตัน มณฑลซัสเซกซ์ ทั้งสองพระองค์ต้องประสบความยากลำบากนานับประการอันเนื่องมาจากเศรษฐกิจที่ฝืดเคืองในช่วงภาวะสงครามจึงทรงประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆ ซึ่งรวมไปถึงการทำงานบ้านเองเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจ้างข้าหลวงชาวต่างประเทศ โดยผู้ที่รับใช้ภายในพระตำหนักจะเป็นสตรีทั้งหมด

เมื่อจนมีพระชันษา ๑๓ ปี เมื่อเดือนมีนาคม ๒๔๘๐ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ ได้ทรงศึกษาวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และเปียโนกับพระอาจารย์ชาวต่างประเทศ และได้เสด็จไปทรงศึกษาในโรงเรียนประจำสตรีชื่อโรงเรียนซีเคร็ตฮาร์ท แคว้นเวลส์ ส่วนวิชาอื่นๆ โปรดวิชาภูมิศาสตร์ นอกจากนี้ ยังมีความสามารถในการคำนวณปฏิทินอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องใช้กระดาษเขียน เช่น ทูลถามว่า วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๓ ตรงกับวันอะไร จะทรงตอบได้โดยเร็วว่า วันเสาร์ และจะทรงบอกได้ว่า มี พ.ศ. ไต่อีกในวันที่ ๑ มกราคม และจะตรงกับวันเสาร์ใดในปีปัจจุบัน ทรงคำนวณปฏิทินระหว่าง ๓๐๐-๔๐๐ ปี ทั้งที่ล่วงมาแล้วและในอนาคต ทรงมีความจำแนกยามากในเรื่องตัวเลข

ครั้นในช่วงเสด็จลี้ภัยสงครามโลกครั้งที่สอง ทั้งนี้ตลอดระยะเวลากว่า ๒๐ ปีที่พระองค์ประทับ ณ ประเทศอังกฤษ พระองค์และพระชนนีทรงมีพระกรุณาต่อชาวไทยในประเทศอังกฤษ โดยทรงโปรดให้เข้าเฝ้า และจัดประทานเลี้ยงให้อยู่เสมอและพระราชทานพระกรุณาแก่กิจการต่างๆ ของชาวไทยอยู่เสมอ ทรงร่วมงานของสมาคมศิษย์ไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นสมาคมนักเรียนไทยในสหราชอาณาจักร เป็นประจำ นอกจากนี้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง พระองค์ยังทรงอุทิศพระองค์ช่วยเหลือกิจการสภาภาษาชาดอังกฤษ ประทมนแก่ทหารและผู้ประสบภัยสงครามด้วยการเสด็จไปทรงบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ม้วนผ้าพันแผล จัดยา และเวชภัณฑ์ สภาภาษาชาดอังกฤษจึงได้ถวายถวายเกียรติบัตรประกาศพระกรุณา และในขณะที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวยังมีพระชนมชีพหลังการสละราชสมบัติแล้ว พระองค์และพระชนนีได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่เสมอ

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ เสด็จกลับประเทศไทยเป็นการชั่วคราวเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ทรงพระกรุณาโปรดให้สร้างวังในซอยสุขุมวิท ๓๘ (ซอยสันติสุข) โดยมีพลเรือตรีสมภพ ภิรมย์ ศิลปินแห่งชาติ เป็นสถาปนิก แล้วเสด็จไปประเทศอังกฤษอีกในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ เพื่อทรงเตรียมพระองค์เสด็จกลับประเทศไทยเป็นการถาวร จากนั้นจึงได้เสด็จนิวัตประเทศไทยเป็นการถาวรในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ประทับ ณ วังแห่งใหม่ จึงได้ขนานนามวังดังกล่าวว่า วังรื่นฤดี เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งตั้งอยู่เลขที่ ๖๙ ซอยสุขุมวิท ๓๘ กรุงเทพมหานคร และพระองค์ได้ประทับอยู่

ตราบกระทั่งสิ้นพระชนม์ ส่วนในช่วงฤดูร้อนพระองค์จะเสด็จแปรที่ประทับไปยังตำหนักพัชราลัย ถนนเพชรเกษม อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หลังการสิ้นพระชนม์ของพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้องคมนตรีผลัดเปลี่ยนกันอัญเชิญดอกไม้และผลไม้ และสังเวยพระอนามัยของพระองค์เป็นประจำทุก ๒ สัปดาห์ มีการจัดตำรวจคอยอารักขาตลอดเวลา และทรงโปรดฯ ให้ห้องเครื่องสวนจิตรลดาจัดเครื่องเสวยมาทุกวัน นอกจากนี้ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลขาธิการพระราชวังจัดกรมวัง และสารธีมาปฏิบัติหน้าที่ประจำทั้งภายในวังที่ประทับ และจัดเจ้าหน้าที่มาตกแต่งสถานที่ และปฏิบัติในเวลาที่มีงานพิเศษ เช่น งานวันคล้ายวันประสูติ และการทรงบำเพ็ญพระกุศลอย่างสมพระเกียรติยศทุกประการ ส่วนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเองก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ท่านผู้หญิงนราวดี ชัยเจริญ มาเฝ้าและคอยติดตามพระอนามัย และใส่ใจรายละเอียดเล็กน้อยเช่น คลุมพระบรรทมและปลอกพระเชenyที่สวยงาม รวมไปถึงการจัดดอกไม้ที่พระองค์ทรงโปรดมาไว้ที่ห้องพระบรรทม เพื่อให้ทรงชื่นพระทัย

ที่มา: http://www.royjaitai.com/P_pecharat.php

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงมีพระอาการประชวรตามพระชันษา คณะแพทย์จากศิริราชพยาบาลได้ถวายการรักษาและเฝ้าระวังพระอาการอย่างใกล้ชิด เริ่มมีพระอาการเส้นพระโลหิตอุดตัน ทรงรับสั่งน้อยลง แต่ทรงทราบกิจทุกเรื่อง แต่พระอาการดังกล่าวทำให้พระวรกายด้านซ้ายขยับยาก คณะแพทย์ศิริราชจึงได้ถวายพระโอสถ มีนางพยาบาลมาดูแลตลอด ๒๔ ชั่วโมง และมีนักร่างกายบำบัดมาถวายการออกกำลังกาย ต่อมาพระองค์ประชวรด้วยเส้นเลือดตีบทำให้พระองค์ไม่สามารถรับสั่งได้แต่ทรงเข้าพระทัยทุกอย่าง

พระองค์จะทรงพັกวพระพัคร์แสดงว่าทรงเข้าพระทัย ท้ายที่สุดทรงติดเชื่อในกระแสพระโลหิต และสิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ รวมพระชันษา ๘๕ ปี

พระกรุณาธิคุณด้านการพัฒนาสังคม

นับแต่เสด็จนิวัตประเทศไทยเป็นการถาวรใน พ.ศ. ๒๕๐๒ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจเพิ่มพูนขึ้นเป็นลำดับเพื่อแบ่งเบาพระราชภาระของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะในด้านสังคมสงเคราะห์ โดยเสด็จออกเยี่ยมราษฎรตามหัวเมืองทั้งใกล้ไกล พร้อมพระราชทานพระอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้อยู่เสมอ ครั้นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอในรัชกาลปัจจุบัน ทรงเจริญพระวัยขึ้นกระทั่งทรงสามารถแบ่งเบาพระราชกรณียกิจได้ ประกอบกับพระองค์มีพระชนมายุสูงขึ้น จึงได้เสด็จออกทรงเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดารน้อยลง เมื่อพระองค์มีพระชันษาสูงขึ้น พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เข้าเฝ้าและได้ปฏิบัติพระกรณียกิจแทนพระองค์อยู่เนืองๆ

ที่มา: <http://www.pantip.com/cafe/chalermthai/topic/A10863254/A10863254-10.jpg>

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ ได้ทรงรับสถาบันและองค์กรต่างๆ ไว้ในพระอุปถัมภ์เป็นจำนวนกว่า ๓๐ แห่ง ทั้งในส่วนที่สืบสานจากสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ในส่วนของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ และโดยส่วนพระองค์เอง ทั้งในด้านการศึกษา การสาธารณสุข กิจการลูกเสือ-เนตรนารี และกิจการอาสาสมัครรักษาดินแดน ตลอดจนการสังคมสงเคราะห์อื่นๆ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ ทรงเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระราชทานกำเนิด มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งยังทรงเป็นผู้นำในการอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมในรัชกาลที่ ๖ เช่น พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พระราชินิเวศน์มฤคทายวัน จังหวัดเพชรบุรี และ พระราชวังพญาไท ในบริเวณโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า พระราชทานพระวโรกาสให้ผู้แทนองค์กรต่างๆ เฝ้ากราบทูลรายงานความก้าวหน้าพร้อมทั้งรับพระราชทานพระกรุณาโดยประการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ มีพระปณิธานอันแน่วแน่ในการทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจ ดังปรากฏในพระดำรัสที่พระราชทานในงานฉลองพระชนมายุ ๖๑ พรรษา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๙ ณ วิทยาลัยราชวชิราวุธวิทยาลัย ความตอนหนึ่งว่า “ฉันขอกล่าวต่อท่านทั้งปวงว่า จะพยายามบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์แก่บ้านเมือง ด้วยความจงรักภักดีต่อบ้านเกิดและต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นพระประมุขของชาติ ทั้งจะได้รับการเกียรติศักดิ์แห่งความเป็นราชนารีในมหาจักรีบรมราชวงศ์ไว้ชั่วชีวิต”

นิตยสารสกุลไทย ฉบับวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ กล่าวถึงพระประวัติสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ว่าการเสด็จกลับมาประทับในประเทศไทย นับเป็นเป็นการเปลี่ยนแปลงความ เป็นอยู่ครั้งใหญ่ของพระองค์ **ความมีอิสระและเวลาส่วนพระองค์น้อยลง ทรงอุทิศเวลาให้สังคมและประโยชน์ส่วนรวม** พระราชกิจที่ทรงบำเพ็ญอยู่แยกได้ ๓ ทาง คือ

๑. พระราชกิจเนื่องด้วยพระบรมชนกนาถ เช่น กิจการลูกเสือ เนตรนารี กรมการรักษาดินแดน โรงเรียน ราชวชิราวุธวิทยาลัย โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ทรงรับองค์רותไปนี้ไว้ในพระอุปถัมภ์ คือ คณะลูกเสือแห่งชาติ ค่ายลูกเสือเพชรรัชต์ มูลนิธิพระราชินิเวศน์มฤคทายวัน ชมรมคนรักวง มุลนิธิอาสาสมัครรักษาดินแดนสุรสีห์ร่มเกล้า มูลนิธิอนุรักษ์พระราชวังพญาไท สมาคมศิษย์แก่นักศึกษาวิชาทหาร สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดนแห่งประเทศไทย สมาคมสตรีอาสาสมัครแห่งประเทศไทย สหพันธ์สมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดนแห่งประเทศไทย สโมสรลูกเสือกรุงเทพ สมาคมสโมสรลูกเสือวิสามนัญแห่งประเทศไทย สโมสรเนตรนารีเพชรราชู เป็นต้น จากพระกรณียกิจด้านกิจการลูกเสือ เนตรนารี ทรงได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นสิริยิ่งรามเกียรติ์ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ หรือ The boy scout citation medal (Special class) เป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอนุญาตให้จัดสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อส่งเสริมกำลังใจแก่ผู้อุทิศตนให้กิจการลูกเสืออย่างแท้จริง โดยมีลำดับเกียรติของเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นลำดับที่ ๒๖

นับแต่ปฐมบทของกิจการลูกเสือไทยเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ กิจการลูกเสือก็ได้วิวัฒน์พัฒนาปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย มาเป็นระยะเวลา ๑๐๐ ปี แต่ตลอดระยะเวลา ๑๕ ปีของรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กิจการลูกเสือได้เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว เนื่องจากพระองค์ทรงเป็นธุระในการอบรมสั่งสอนด้วยพระองค์เอง แม้เมื่อมีพระราชดำริว่าผู้กำกับที่บังคับอบรมลูกเสือยังมีความรู้ในหน้าที่ไม่เพียงพอ ไม่อยู่ในมาตรฐานจนอาจเป็นเหตุให้กิจการลูกเสือไม่ก้าวหน้า ก็ทรงก่อตั้งกองฝึกหัดผู้กำกับลูกเสือเพื่ออบรมวิชานี้ขึ้นเฉพาะการที่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงดูแลกิจการลูกเสือ เนตรนารี สืบต่อจากพระบรมชนกนาถ ทำให้กิจการลูกเสือ เนตรนารี เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีพัฒนาการด้านการเข้าสังคม การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น รวมถึงกิจการลูกเสือชาวบ้านถูกใช้เป็นแนวทางในการแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เสด็จแทนพระองค์ไปทรงวางพวงมาลาถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร
25 November 1986 Her Royal Highness Princess Pejaratana, by Royal Command, represented His Majesty the King in presiding over the Wreath Laying Ceremony at the Royal Statue of King Rama VI, Lumpini Park, Bangkok.

ที่มา: http://3.bp.blogspot.com/-HqFydFekoWc/TJQ1uauDAHI/AAAAAAAIIDg/urdCtQotz8Q/s1600/HRHPrincessBejaratana_Page_4_resize.jpg

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี องค์อุปถัมภ์ภิกาคณะลูกเสือแห่งชาติ
ทรงประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีสิริยิ่งรามเกียรติ์ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ

ที่มา: <http://www.bloggang.com/data/v/vinitsiri/picture/1300002166.jpg>

๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เสด็จแทนพระองค์ไปพระราชทานประกาศนียบัตรและรางวัลแก่นักเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ณ หอประชุมวชิราวุธวิทยาลัย
29 December 1994 Her Royal Highness Princess Bejaratana, by Royal Command, represented His Majesty the King in presenting Certificates and Awards to students of Vajiravudh College, at the Conference Hall, Vajiravudh College.

ที่มา: http://1.bp.blogspot.com/-hR3VupkbE7M/TJQ1t3VnxHI/AAAAAAAAIDQ/fJrB6Pas7_k/s1600/HRHPrincessBejaratana_Page_6_resize.jpg

๒. พระราชกิจสืบเนื่องของสมเด็จพระอัยยิกาเจ้า สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ทรงสร้างสถาบันการศึกษาไว้ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดหลายแห่ง ได้แก่ โรงเรียนราชินี โรงเรียนเสาวภา วิทยาลัยพยาบาลศิริราชพยาบาล โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ พระองค์ทรงตั้งมูลนิธิสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษา โดยให้ทุนแก่นักเรียนที่เรียนดีในสถาบันดังกล่าว รวมถึงทรงรับสำนักงานอาสาภาษา สภาภาษาชาวไทย ไว้ในพระอุปถัมภ์

ที่มา: http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1311829031&grpId=01&catid=42

๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๕ พระราชทานทุนสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ แก่ผู้แทนโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยพยาบาล
ทั่วประเทศ
17 June 1992 Her Royal Highness Princess Bejaratana presenting Her Majesty Queen Sri Bajarintra' s scholarships
to representatives of various Secondary Schools for Girls and Nursing Colleges.

ที่มา: http://1.bp.blogspot.com/-KaQfH_aVlww/TJQ1wJPu0EI/AAAAAAAAIDY/rXzobznojKI/s1600/HRHPrincessBejaratana_Page_5_resize.jpg

๓. ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์กิจการเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์ การศึกษา และการทหาร และพระศาสนา
ดังนี้ ทรงเป็นนายกิตติมศักดิ์ มูลนิธิเพชรรัตน-สุวัทนา ทรงเป็นอุปนายกิตติมศักดิ์ สยามสมาคม ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ ทรงเป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการอำนวยการบูรณะพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทรงเป็นผู้บังคับการ
พิเศษ กองพันทหารราบที่ ๒ กรมทหารราบที่ ๑๕ ทรงเป็นนายทหารพิเศษ กรมทหารม้าที่ ๑ รักษาพระองค์ กรม
ทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ กรมนักเรียนนายเรือรักษาพระองค์ โรงเรียนนายเรือ กรมนักเรียนนายเรืออากาศ
รักษาพระองค์ โรงเรียนนายเรืออากาศ กรมราชองครักษ์ กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็ก
รักษาพระองค์ ฝูงบิน ๖๐๒ รักษาพระองค์ กองบิน ๖ มูลนิธิตุลยาภาพบำบัดเพื่ออายุและสุขภาพ มูลนิธิ
โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร มูลนิธิวิชิรพยาบาล มูลนิธิศิริรัตนโกสินทร์ มูลนิธิหม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เท
วกุล โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ เพชรบูรณ์วิทยา โรงเรียน
เทศบาลปลุกปัญญา จังหวัดภูเก็ต โรงเรียนเพาะปัญญา จังหวัดตรัง โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา โรงเรียน
ยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนเพชรรัชต์ โรงเรียน
ศรีอยุธยา โรงเรียนสายน้ำผึ้ง โรงเรียนสยามธุรกิจพณิชยการ โรงเรียนห้องสอนศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน วัดพุทธ
ปทีป กรุงเทพมหานคร สหราชอาณาจักร สถาบันสันติราษฎร์บริหารธุรกิจ สมาคมมิตรภาพกีฬาแข่งนก สมาคมศิษย์
เก่าพณิชยการสันติราษฎร์ สามัคคีสมาคม ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมนักเรียนเก่าอังกฤษแห่งประเทศไทย ใน
พระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น

พ.ศ. ๒๕๓๔ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ถวายปริญญาคุณกรรมบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาพัฒนาการ
ครอบครัวและเด็ก โดยที่ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจในด้านการส่งเสริมความสุขของเด็ก และพัฒนาการครอบครัว
อย่างเด่นชัด อันได้แก่ การที่ทรงอุปถัมภ์กิจการเนตรนารี อนุภาชาต อาสาภาชาต และทรงส่งเสริมการศึกษาใน
สถาบันต่างๆ

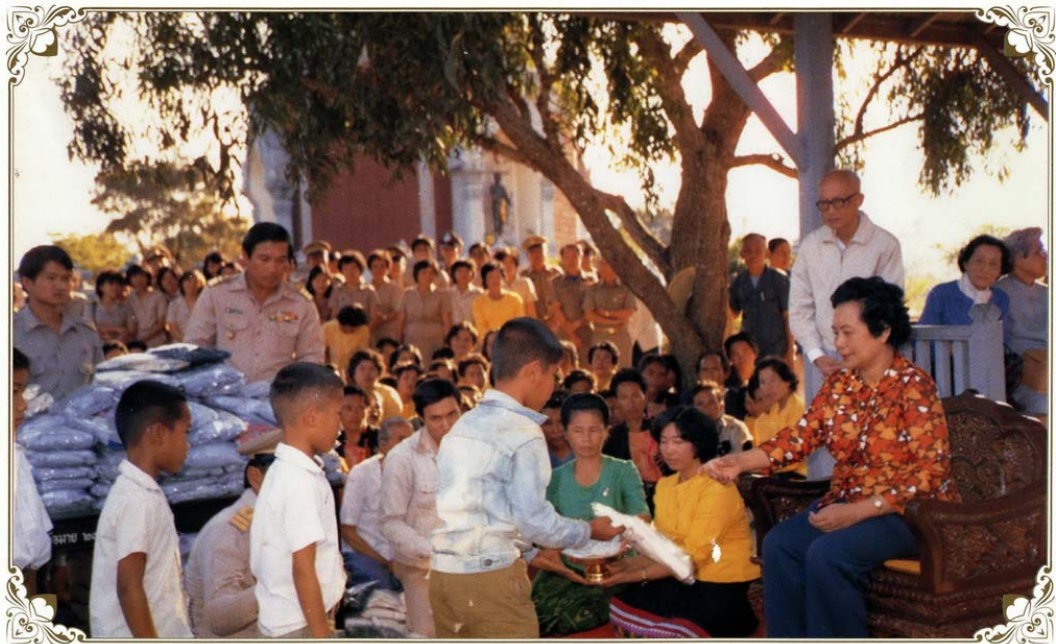

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๔ ทรงฉายในโอกาสพระราชทานพระวโรกาสให้สภาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเฝ้า ถวายปริญญาคุณกรรม
ศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ทางพัฒนาการครอบครัวและเด็ก ณ วังรินฤดี

10 July 1992 Her Royal Highness Princess Bejaratana photographed with the Rajamangala Institute of Technology
Council, on the occasion of an audience granted to the Rajamangala Institute of Technology Council
who presented Her Royal Highness with an Honorary Bachelor of Home Economics in Family and
Child Development, at Ruen Rudi Palace.

ที่มา: <http://board.postjung.com/data/562/562905-topic-ix-7.jpg>

๑๔ มกราคม ๒๕๒๗ พระราชทานสิ่งของและเครื่องนุ่งห่มแก่เด็กนักเรียน ในโอกาสเสด็จไปทรงเยี่ยมราษฎร จังหวัดเชียงใหม่
14 January 1984 Her Royal Highness Princess Bejaratana presenting gift packages to school children during a visit to Chiang Mai Province.

ภาพพระราชทาน **ห้ามจำหน่าย**

พิมพ์ที่ บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด โทร. ๒๗๔-๔๐๓๐-๕

ที่มา: http://1.bp.blogspot.com/_14nD13h-z0/TJQ1tpaMiBI/AAAAAAAAAIDA/t0qFDlpbWWQ/s1600/HRHPrincessBejaratana_Page_8_resize.jpg

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงศรัทธาในพระบรมพุทธานุศาสนาสืบต่อกันมา ได้เคยเสด็จไปทรงศึกษาธรรมะกับ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก นอกจากนี้ยังมีพระอุปนิสัยทรงเคร่งครัดในการตรงต่อเวลา ทรงปฏิบัติพระกิจวัตรประจำวันเป็นเวลาและไม่ทรงปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ทรงประหยัดอดออมและโปรดความเรียบง่าย ทั้งยังทรงนิยมและภาคภูมิใจพระทัยในความเป็นไทย โปรดเครื่องใช้รวมถึงฉลองพระองค์ที่ผลิตภายในประเทศ เช่น ชุดผ้าไหม ฉลองพระบาท กระเป๋า และพระสุคนธ์ซึ่งทรงโปรดน้ำอบเป็นพิเศษ

พระองค์ทรงมีพระจริยวัตรงดงาม ทรงเปี่ยมด้วยพระเมตตา ทรงรักาศิล ๕ ได้อย่างบริสุทธิ์ และที่สำคัญยิ่ง ทรงมีพระกตัญญูต่อสมเด็จพระบรมชนกนาถและพระชนนีเป็นอย่างยิ่ง จะทรงตั้งเครื่องสังเวทพระกระยาหารกลางวันทุกเวลากลางวัน และทรงจัดดอกไม้จตุรปูเทียนบุชา พระบรมทนต์และพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมชนกนาถและพระชนนีทุกเวลาค่ำ

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ ทรงปลูกต้นไม้ในโอกาสเสด็จไปทรงบำเพ็ญพระกุศลมาฆบูชา ณ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร จังหวัดนครปฐม

20 February 1989 Her Royal Highness Princess Bejaratana planting a tree during a visit to perform the Religious Rites on the occasion of Makha Puja Day at Wat Phra Pathom Chedi, Nakhon Pathom Province.

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี อาคาร ๑๑ ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อย จปร. (เดิม) ทำเนียบรัฐบาล โทร. ๒๕๔๕๕๐๐, ๒๕๐๒๒๑๐

ส่วนการใช้ภาษาไทยนั้น ก็เป็นที่ทราบกันในหมู่ข้าราชการว่าไม่โปรดให้ผู้ใดกราบทูลภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ ทรงรับสั่งด้วยวาจาอันสุภาพอ่อนโยน และโดยส่วนพระองค์เองก็มีรับสั่งภาษาไทยถูกต้องชัดเจนเสมอ เช่น ทวี ให้กราบทูลว่า โทรทัศน์, แอร์ ให้กราบทูลว่า เครื่องปรับอากาศ และล็อกประตู ให้กราบทูลว่า ลงกลอนประตู เป็นต้น พระองค์จะมีรับสั่งภาษาอังกฤษ หรือฝรั่งเศสกับชาวต่างประเทศเท่านั้น

พระองค์ทรงใช้จ่ายทรัพย์สินส่วนพระองค์อย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะค่าไฟฟ้า ไม่โปรดให้ผู้ใดเปิดไฟไว้ล่วงหน้า และเมื่อเสด็จออกก็ปิดไฟด้วยพระองค์เอง เมื่อครั้งที่พระองค์ยังมีสุขภาพเอื้ออำนวย ได้มีการบันทึก rays ระบายจ่ายส่วนพระองค์ไว้อย่างรอบคอบ

น้อมส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย

พระกรณียกิจด้านสังคมของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ได้สร้างคุณูปการแก่สังคมไทยเป็นล้นพ้น การสิ้นพระชนม์ของพระองค์ท่าน จึงนับเป็นการสูญเสียเจ้าฟ้านักพัฒนาที่สำคัญอีกพระองค์หนึ่ง ปวงข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จึงขอน้อมส่งเสด็จสมเด็จเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สู่สวรรคาลัย ด้วยความอาลัยยิ่ง.

เอกสารอ้างอิง

หนังสือภาพพระประวัติและพระกรณียกิจสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี.

๒๕๕๔. มปท. หน้า ๕-๖.

นิตยสารสกุลไทย ฉบับวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๐

วิกิพีเดีย. ๒๕๕๔. สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://th.wikipedia.org/wiki/สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ_เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา_สิริโสภาพัณณวดี/. (วันที่ค้นข้อมูล ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔)

ฐิติพันธ์ พัฒนมงคล. (๒๕๕๔, กรกฎาคม). ลูกเสือไทย วิชาการร่วมสมัย ๑๐๐ ปี. สารคดี, หน้า ๙๖-๙๘.

สำนักพระราชวัง. ๒๕๔๐. พระกรณียกิจ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี: วันคล้ายวันประสูติ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ • Royal Activities of HRH Princess Bejaratana - Birthday Anniversary: 1997. กรุงเทพฯ : เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป.